

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/194/2016
Identifikačné číslo spisu:	6614203286
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:6614203286.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ D., bývajúceho v U., 2/ A., bývajúcej v U., zastúpených JUDr. Róbertom Lakatošom, advokátom so sídlom v Rimavskej Sobote, Daxnerova 5, proti žalovanému D., bývajúcemu v S., zastúpeného JUDr. Andrejom Cífrom, advokátom so sídlom v Lučenci, J. Kráľa 5/A, o nahradenie prejavu vôle, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 17 C 26/2014 o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. februára 2016, sp. zn. 13 Co 1121/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. februára 2016, sp. zn. 13 Co 1121/2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec rozsudkom z 19. júna 2014, č. k. 17 C 26/2014-37 nahradil prejav vôle žalovaného v zmluve o prevode vlastníckeho práva a žalobcovia nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vedeným v KN Okresného úradu, Katastrálneho odboru v H., obec B. a k. ú. B. do bezpodielového spoluvlastníctva manželov v pomere k celku v 6/12-inách na podiel žalovaného pod B2 k nehnuteľnostiam vedeným na liste vlastníctva č. XXXX ako E-KN parcela č. XXXX/X - orná pôda vo výmere 1493 m², parcela č. XXXX/X - orná pôda vo výmere XXXX m² a parcela č. XXXX/X - orná pôda vo výmere 2049 m², žalobca 1/ v pomere k celku 1/3-ina na podiel žalovaného pod B2 k nehnuteľnostiam vedeným na liste vlastníctva č. XXXX ako E-KN parcela č. XXXX/X - orná pôda vo výmere 4561 m² a v pomere k celku v 2/3-inách na podiel žalovaného pod B1 k nehnuteľnostiam vedeným na liste vlastníctva č. XXXX ako E-KN parcela č. XXXX/X - orná pôda vo výmere 4077 m², parcela č. XXXX - orná pôda vo výmere 1388 m², parcela č. XXXX/X - trvalé trávne porasty vo výmere 3596 m², parcela č. XXXX/XX - orná pôda vo výmere 1285 m², parcela č. XXXX/XX - orná pôda vo výmere 968 m² a parcela č. XXXX/XX - orná pôda vo výmere 965 m² podľa priloženej kúpnej zmluvy, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou tohto rozsudku. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ trovy konania vo výške 379,14 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe výsledkov vykonaného dokazovania mal za preukázané, že pri uzatváraní kúpnej zmluvy zo 6. novembra 2013 medzi žalovaným a D. tento porušil zákonné ustanovenie o predkupnom práve žalobcov ako podielových spoluvlastníkov predmetných nehnuteľností, keď

spoluvlastnícke podiely previedol na žalovaného bez toho, aby ich ponúkol na predaj žalobcom. Uviedol, že žalobcovia 1/ a 2/ ako z predkupného práva oprávnení voči žalovanému sa domáhali, aby súd uložil žalovanému povinnosť uzavrieť s nimi zmluvu o prevode podielu za rovnakých podmienok, za ktorých nadobudol spoluvlastnícky podiel žalovaný. Tvrdenie žalovaného, že predmetné nehnuteľnosti neodkúpil, ale získal darovaním, vyhodnotil ako účelové a uzavrel, že skutočnosť, či bola uzavretá darovacia alebo kúpna zmluva by nezmenila nič na tom, že zo strany spoluvlastníka D. neboli žalobcom 1/ a 2/ písomne ponúknuté na predaj spoluvlastnícke podiely k predmetným nehnuteľnostiam. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 9. februára 2016, sp. zn. 13 Co 1121/2014 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcom 1/ a 2/ trovy právneho zastúpenia v odvolacom konaní vo výške 68,91 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Proti rozsudku odvolacieho súdu pripustil dovolanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie v celom rozsahu za vecne správne. Súd prvej inštancie správne ustálil, že uzavretím kúpnej zmluvy medzi žalovaným a D. došlo k porušeniu predkupného práva žalobcov, keď vzťah medzi žalovaným a D. nie je vzťahom medzi blízkymi osobami v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že bez ohľadu na to, akým spôsobom by došlo k scudzeniu spoluvlastníckych podielov D., predkupné práva žalobcov by bolo porušené a teda ich postup v rámci ktorého sa žalobou domáhali nahradenia vôle žalovaného bol opodstatnený a zákonom podložený. K tvrdeniu žalovaného, že „skutočnosť, že kúpnu cenu 500,- eur D. nevyplatil, pretože nadobúdané nehnuteľnosti dostal od neho darom, má za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu - kúpnej zmluvy“ odvolací súd uviedol, že a/ dôvodom neplatnosti právneho úkonu nemôže byť nevyplatenie dohodnutej kúpnej ceny, b/ uvedené tvrdenie žalovaného je v rozpore so skutočnosťou, že žalovaný svoj zámer previesť predmetné spoluvlastnícke podiely späť na D. realizoval vo forme kúpnej zmluvy z 8. apríla 2014 za dohodnutú kúpnu cenu 500,- eur a nie vo forme darovacej zmluvy. Pripustil voči svojmu rozsudku dovolanie na dovoláciu otázku v znení: Je v súlade s ustanovením § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka v zmysle požiadavky „za rovnakých podmienok“ pri kúpnej cene v kúpnej zmluve, vo vzťahu ku ktorej sa oprávnený domáha nahradenia prejavu vôle predávajúceho rozhodnutím súdu vychádzať z kúpnej ceny dohodnutej v nízkej sume v kúpnej zmluve, uzatvorením ktorej došlo k porušeniu predkupného práva. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 3 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu podal dovolanie žalovaný. Jeho prípustnosť odôvodnil ustanovením § 238 ods. 3 O.s.p. Namietal, že konanie je postihnuté inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/) a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) Uviedol, že predmetné nehnuteľnosti dostal od D. do daru, ktorá skutočnosť vyplýva z neprimerane nízkej kúpnej ceny a spätného prevodu nehnuteľností na D.. V tejto súvislosti poukázal na inú vadu konania, keď súd prvej inštancie nevykonal výsluch D. za účelom zistenia skutočného účelu zmluvy o prevode nehnuteľností. Bol názoru, že aj pri neakceptovaní darovania predmetných nehnuteľností je nevyhnutné vysporiadať sa s neprimerane nízkou kúpnu cenou za prevod nehnuteľností v kúpnej zmluve vo vzťahu ku ktorej sa žalobcovia domáhajú nahradenia prejavu vôle žalovaného rozhodnutím súdu a ako spravodlivý spôsob riešenia veci v prípade porušenia predkupného práva pri neprimerane nízkej kúpnej cene sa javí predaj oprávnenému spoluvlastníkovi za cenu obvyklú. Navrhol oba rozsudky súdov nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že súd prvej inštancie i odvolací súd vykovali dokazovanie v dostatočnom rozsahu, zistený skutkový stav správne právne posúdili a správne rozhodli, keď následkom porušenia ich predkupného práva, ktorá okolnosť spôsobila relatívnu neplatnosť kúpnej zmluvy, nahradili prejav vôle žalovaného na kúpnej zmluve, ktorou im za identických podmienok prevádza do ich vlastníctva svoje spoluvlastnícke podiely z nehnuteľností, v súvislosti s prevodom ktorých do jeho vlastníctva bolo ich predkupné právo porušené. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len

„C.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie v prejednávanej veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

7. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

8. V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, pokiaľ je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 od. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ak odvolací súd vo výroku rozsudku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

9. V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom svojho rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Občiansky súdny poriadok nevysvetľuje, čo treba rozumieť pod rozhodnutím odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu. Bezpochyby ním ale je také rozhodnutie, ktoré rieši dosiaľ nenastolenú alebo len v iných súvislostiach prezentovanú a právne inak riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný zo širších hľadísk, teda nielen v konkrétnej prejednávanej veci. Vzhľadom na to realizácia uvedeného oprávnenia odvolacieho súdu musí vždy mať povahu výnimočnosti a vychádzať z prísneho rešpektovania zákonných podmienok, vymedzujúcich rozsah tohto oprávnenia. Možnosť založiť prípustnosť dovolania samozrejme neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania kedykoľvek a úplne podľa svojej voľnej úvahy; jeho voľnú úvahu zákon striktnie ohraničuje do rámca posúdenia zásadnosti rozhodnutia po právnej stránke.

10. Procesná možnosť odvolacieho súdu založiť prípustnosť dovolania nesmie ani v spomenutom zákonom vymedzenom rámci právnej zásadnosti rozhodnutia viesť k prenášaní ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na súd dovolací. Aj v prípade reálnosti predpokladu, že účastníci využijú procesnú možnosť vytvorenú odvolacím súdom tým, že vyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.) a že sa teda vecou bude zaoberať dovolací súd, musí sa odvolací súd vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré zaujal.

11. Dostatočné vysvetlenie skutkových a právnych záverov má v prípade dovolania pripusteného podľa § 238 ods. 3 O.s.p. osobitný význam, nakoľko (ako už bolo uvedené vyššie) ak odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania, je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Odôvodnenie výroku zakladajúceho prípustnosť dovolania by mal odvolací súd

formulovať tak, aby bolo v logickom súlade s odôvodnením rozhodnutia vo veci samej a nepôsobilo vo vzťahu k ostatným častiam odôvodnenia rozhodnutia protirečivo. Preto ak odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne nevysvetlí svoje závery, môže byť takéto odôvodnenie výroku zakladajúceho prípustnosť dovolania na úkor presvedčivosti celého rozhodnutia, pretože správnosť zaujatých právnych záverov samo relativizuje. V nadväznosti na uvedené treba poznamenať, že hoci v dovolacom konaní predmetom súdneho posudzovania a riešenia môžu byť len právne otázky (na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený a ani vybavený procesnými prostriedkami - por. § 243a ods. 2, veta druhá O.s.p.), musí dovolací súd prihliadať aj na niektoré okolnosti majúce základ v riešení skutkových otázok. Ide totiž o to, že pokiaľ by odvolací súd riešenie skutkových otázok a na ňom založené skutkové závery v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti, presvedčivosti, zrozumiteľnosti a určitosti súdnych rozhodnutí dostatočne nevysvetlil v odôvodnení napadnutého rozsudku, dopustil by sa tým tzv. inej vady konania, na ktorú by dovolací súd musel prihliadnuť ex lege (§ 241 ods.2 písm. b/ O.s.p.).

12. Ak odvolací súd pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či skutočne ide o vec zásadného právneho významu (R 38/1993) a rovnako je viazaný aj tým, ako odvolací súd vymedzil právnu otázku, ktorá pre svoj právny význam má byť podľa odvolacieho súdu riešená dovolacím súdom. Na odvolacím súdom formulovanej právnej otázke nemôže nič meniť, ani výkladom jej dať iný obsah než v skutočnosti má.

13. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd považuje za potrebné zhrnúť, že v predmetnom dovolacom konaní mohol skúmať vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu len vo vzťahu k otázke zásadného právneho významu, pre ktorú bolo v danom prípade pripustené dovolanie, a tou je otázka „je v súlade s ustanovením § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka v zmysle požiadavky „za rovnakých podmienok“ pri kúpnej cene v kúpnej zmluve, vo vzťahu ku ktorej sa oprávnený domáha nahradenia prejavu vôle predávajúceho rozhodnutím súdu vychádzať z kúpnej ceny dohodnutej v nižšej sume v kúpnej zmluve, uzatvorením ktorej došlo k porušeniu predkupného práva.

14. Odvolací súd tým, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bol nahradený prejav vôle žalovaného v zmluve o prevode vlastníckeho práva a žalobcovia nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam (bližšie špecifikovaných vo výroku rozsudku) podľa priloženej kúpnej zmluvy, dal najavo, že otázku kúpnej ceny dohodnutej v nižšej sume v kúpnej zmluve, dôležitú pre rozhodnutie o návrhu vo veci samej, vyriešil kladne. Nedostatkom jeho rozhodnutia ale je, že otázku, ktorú považuje za otázku zásadného právneho významu v odôvodnení svojho rozsudku sám ani neriešil a otázkou výšky kúpnej ceny sa nezaoberal vôbec. Jeho myšlienkový postup, ktorý ho viedol k uvedenému záveru, nie je v odôvodnení jeho rozhodnutia riadne vysvetlený s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním. Odvolací súd okrem poukázaniu na správnosť záverov súdu prvej inštancie týkajúceho sa porušenia predkupného práva žalobcov, svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil vecne, no najmä rozhodnutie vôbec neodôvodnil právne. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu neobsahuje uvedenie žiadneho ustanovenia podľa ktorého odvolací súd prejednávanú vec posúdil. Takéto odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá v plnom rozsahu požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí. Povinnosťou odvolacieho súdu bolo vec právne posúdiť a vykonať výklad použitých právnych predpisov zohľadňujúcich okolnosti danej veci.

15. So zreteľom na to nemožno dospieť k jednoznačnému záveru, čo odvolací súd pripustenou dovolacou otázkou sledoval. Oprávnenie vysloviť prípustnosť dovolania nemá odvolací súd kedykoľvek a úplne podľa svojej voľnej úvahy, jeho voľnú úvahu zákon prísne vymedzuje rámcom posúdenia zásadnosti rozhodnutia z právnej stránky, avšak vždy v konkrétnej veci, v ktorej sám dôsledne sa nastolenou otázkou zaoberal.

16. Odvolací súd tým, ako vyslovil prípustnosť dovolania proti svojmu rozsudku, znemožnil preskúmanie správnosti riešenia právnej otázky zásadného významu, ktorú mal pri pripúšťaní dovolania na mysl. So zreteľom na nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia v tejto časti (ktorá svedčí o existencii vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, na ktorú musel dovolací súd vziať

zreteľ, i keď nebola v dovolaniach namietaná - vid' § 242 ods. 1 O.s.p.) neprichádzalo preto v dovolacom konaní do úvahy žiadne iné rozhodnutie, len zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie.

17. Z dôvodov uvedených vyššie Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici zrušil podľa § 449 ods. 1 C.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

18. Na záver tohto rozhodnutia dovolací súd nad rámec dovolacieho konania poznamenáva, že ak má byť rozsudkom súdu nahradené vyhlásenie vôle niektorého z účastníkov zmluvy o kúpe nehnuteľnosti, musí byť obsah tejto zmluvy uvedený vo výroku rozsudku, poprípade musí byť výrok rozsudku uvedený v odkaze na obsah pripojeného písomného vyhotovenia kúpnej zmluvy, ktorá sa tak stáva súčasťou výroku rozsudku. V prejednávanej veci súd prvej inštancie výrokom svojho rozsudku nahradil prejav vôle žalovaného v zmluve o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vo výroku špecifikovaným a záverom uviedol, že priložená kúpna zmluva je neoddeliteľnou súčasťou tohto rozsudku. Z obsahu spisu však vyplýva, že kúpna zmluva neoddeliteľnou súčasťou rozsudku súdu prvej inštancie nie je, nachádza sa iba v prílohovej obálke na č. l. 21. Uvedená skutočnosť unikla i pozornosti odvolacieho súdu, ktorý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

19. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.